

ens bistånd skulle vid allmänna olyckor kunna umbäras. Och det synes vara mycket osäkert, om det icke anses för ett berättigat anspråk, att styrelsen skall få hushålla med landets medel, att alltid något finnes disponibelt, för sagde ändamål.

420 J. V. SNELLMAN – S. H. ANTELL 18.II 1865

ÅAB, Tjusterbysamlingen

10

Högtärade Bror!

För två 1/2 månader tillbaka hade jag börjat ett bref, i hvars skrivande jag afbröts af någon angelägenhet – hvarpå en plötsligt påkommen resa till S:t Petersburg hindrade fortsättningen såsom mycket annat.

Förlåt att jag sålunda och väl äfven af egen förskyllan så länge dröjt att tacka för vänskapsfulla brefvet af den 10 November sist(kedne) år. Min försummelse är så mycket större, som erhållna upplysningar af Herrar Guvernörer äro af så stort gagn på min plats, och jag mera än någon annan af dem är i behof.

20

Hufvudsak i det bref, hvarmed Du hade godheten ihågkomma mig, var frågan om dejelever vid Leväis skola. Jag vågar derom icke fälla något afgjordt yttrande. Men jag finner jordbrukschefen af den tanke, att åtgärden icke kan stort gagna, så länge hvarken boskapsfoder eller fähus eller mjölkkrum finnas. Han håller på mejerier såsom de bästa skolor för ändamålet, och begär för dem endast räntefritt lån. För min del förstår jag icke, att ej ladugårdsskötseln m. m. kan läras på kortare tid af en elev, som har godt förstånd, läs- och någon skrifkunnighet samt god vilja. Men saken måste väl läras någonstädes, der den så drifves, att det kan tjena till mönster. Och monne detta kan vara fallet på Leväis? Kunde elever med något understöd sändas t. ex. till Sippola, så hade de något att lära.

30

Monne också smörhandeln, sådan den i länet af uppköpare bedrivs, kan lära en duglig mjölkhandtering. Det smör, som i Petersburg betalas, är osaltadt, af söt grädde och säljes i små kärl. Handteringen måste drifvas i stort – mycken mjölk på en gång – och i förening med ostberedning. En sådan vara tål stor transportkostnad. T. ex. ända från Björneborg går hela vintern en forä hvarje vecka. Men allt detta synes förutsätta större ladugårdar eller mejerier. På Leväis torde en sådan tillverkning vara omöjlig.

40

Godt / (resp(ektive) säljaren) / pris för vanligt saltadt smör kunde möjligen fås i utlandet – men ej för gammalt, utan genast aporteradt sommarsmör. Men, härtill fordras hufvudsakligen exportörer, som något förstå, känna afsättningsorterna, kunna beräkna och förskaffa sig förbindelser. Små förbättringar i mjölkens och smörets skötsel verka föga. Stor och jenn afsättning åt entreprenörer, som förstå att rätta priset efter kvaliteten är första vilkor.

Nu till en annan bedröflig sak, spannmålslånen och undsättningsåtgärder.

Under min frånvaro hade uppskof med inbetalningen beviljats Uleåborgs och Vasa län. Jag tillstyrkte detsamma för Kuopio, men reserverade mig. Ty anstånd före bränvinsbränningen för blott några tusen tunnor mera i bränvinspannan. Det hade kunnat ske, att, der seqvester blef nödvändig, lemna anstånd med auktion och sedan med inbetalningen åt dem, som icke bränna,

50

Men ytterligare lån till brödföda är omöjligt att bevilja. Vårutsäde måste väl sparsamt gifvas, men icke såsom hittills mot betalning in natura.

Allmogen vore enfaldig, om den nu någonsin skulle spara en enda tunna till utsäde, då den af kronan får säden i dåliga år till samma pris, som den kostar vid bästa skörd. Den gör det derföre också icke. Kronan köper till 7 à 8 rubel, utlånar och får betaldt in natura, då säden kostar högst 5 à 6. Det är nu beslutet, att återbetalningen skall fixeras i pengar till gällande pris – t. ex. för korn i vår efter priset vid utsåningstiden. Då går kronan icke köpman i förväg och allmogen lär sig finna, att en sparad tunna blir billigare, än en lånad.

Mycket hade troligen kunnat hjälpas genom deposition af utsäde och anstånd, med motsvarande belopp lån. I Uleåborgs län fanns utländskt korn i magasinerna. Det utlånades till brödföda åt dem, som deponerade utsädeskorn. Sålunda omsattes 7 à 8 tusen t^{unno}r. God vilja gör mycket. Saken försiggick enkelt. Bönderna samlade sina säckar i en bod – *utan mätning*. Länsman eller prest o. s. v. satte sitt sigill på låset. När såningstiden kom, öppnades boden, och hvar och en tog sin säck – sedan han emellertid mot depositionsbeviset fått låna lika mycket ur magasinet.

Att i Kuopio län så mycket ännu är obetaldt från 1856–57 – visar, hvart anståndena föra – till ökad elände. Så länge anstånd gifves, är det klokast, att bonden säljer sin säd eller bränner bränvin deraf till afsalu och sparar penningarne, tills spanmålen faller i pris. Men huru många göra ens detta? Det vore intressant att veta, huru mycket mindre socker, kaffe &c. köpmännen i länet sålt under de s. k. hungersåren. Skilnaden torde vara föga märkbar.

Skulle så hårdt vara, att t. ex. detta år gifve missvext – hvart vill man då taga vägen i Kuopio län? Skola åter 10 tusental t^{unno}r köpas till de toma magasinerna? Dertill behöfves icke blott penningar, utan utländskt mynt. De två senaste åren hafva kostat kronan öfver 6 miljoner mark (N. B. i undsättningar) vid en årlig inkomst af 14 miljoner. En sådan hushållning förmår ingen stat i verlden att bära. En missvext fordrar ett tiotal miljoner utländskt mynt och deröfver. Vår Banks hela tillgång är c:a 18 miljoner. Sådant måste betänkas. Jag förstår, att det för Herrar Guvernörer är angenämt att hjälpa – och reqvirera. Men en statsbankrutt vore för andra mindre angenäm; och det ser betänkligt ut, huruvida den förmenta hjälpen verkligen gagnat.

Blif ej ledsen, Goda Bror, att jag tillägger, att af de tre länen, Kuopio län, der dock skördarne varit hjälpliga både 63 och 64, står sig sämst. Orsak må väl delvis vara svedjandet; men jag tror dock hufvudsakligen vanan att lefva på lån – och lefva väl. Det senare vore visst glädjande – om icke de förra – länen – stode derbredvid.

Jag har nu besvärat med en nog lång epistel, hvars tråkiga innehåll torde göra densamma än längre. Haf dock godheten äfven framdeles med några rader föranleda mig att svara. Det skall väl ske kortare – när oftare.

Öfver nöjet att snart få se Dig här gläder jag mig på förhand. Till dess får jag innesluta mig i Din vänliga hägkomst undertecknande med Högaktning.

Din
tillgifne broder och tjänare
Joh. Vilh. Snellman

Helsingfors d. 18 Febr. 1865.